

Datum: 21 juni 2021

Corrigeren artikel Bas Vermond – RES-onderzoek Alphen aan den Rijn

Graag willen we wat zaken uit het artikel rechtzetten. Er is nogal selectief omgegaan met bepaalde zaken en het stuk zit boordevol verkeerde aannames. Wij telden er maar liefst 14. Het voert te ver om alle onjuistheden volledig te weerleggen, maar op een aantal passages willen we graag reageren.

- *‘De optie van het niet willen van windturbines wordt dusdanig aangepast dat men moet gaan kiezen uit óf windturbines óf zonneweides. Allebei niet willen, wordt als optie uit de enquête gehaald. [...] Open invulvelden waar voorspeld wordt dat tegenstanders kritiek zullen invullen, verschijnen alleen bij de optie ‘geen mening’.’*

In onze werkwijze zoeken wij altijd een balans tussen het weergeven van de keuzes waar de gemeente voor staat en het tegemoet komen aan de mening van inwoners. In dit geval heeft de gemeente Alphen aan den Rijn een duidelijke opgave: vanuit het Klimaatakkoord zal zij haar energie duurzaam moeten gaan opwekken. De vraag is dus hoe de gemeente dat het best kan doen; dat wil zij voorleggen aan inwoners. Tegelijkertijd zijn wij ons ervan bewust dat niet alle inwoners het eens zijn met deze opgave. Daar is in het onderzoek dan ook voldoende ruimte voor geboden. In het onderzoek is, bij de vraag of inwoners liever zonneweides of windmolens willen, ook de antwoordoptie ‘ik ben het er niet mee eens dat er meer zonnenvelden en windmolens komen in Alphen aan den Rijn’ weergegeven, juist om tegenstanders ook de ruimte te bieden hun mening te geven. Specifiek deze groep kreeg vervolgens een open vraag waarin zij mochten aangeven waarom zij het er niet mee eens waren.

- *‘Ook Bethlehem vindt het dubieus dat de nadruk van de enquête zoveel op ‘verwachtingenmanagement’ ligt. “het lijkt erop dat de enquête is gebruikt om de mening van inwoners een bepaalde kant op te sturen. Dit is een fout gebruik van enquêtes. Enquêtes horen neutraal en objectief te zijn. Dit is een tendentieuze enquête. Kennelijk vinden de onderzoekers het niet prettig dat er tegenstanders zijn. Die werken ze in de vraagstellingen dan ook zoveel mogelijk weg. Dit is een dubieuze gang van zaken. Het diskwalificeert de enquête”.’*

Wij kunnen alleen maar concluderen dat de reactie van dhr. Bethlehem is gebaseerd op de onjuiste en onvolledige informatie die hij heeft ontvangen van dhr. Vermond. Zoals we al eerder duidelijk maakten, hebben tegenstanders juist extra vragen gekregen waarin zij hun mening konden beargumenteren, en konden tegenstanders bij

de vragen over de keuze voor windmolens of zonneweides aangeven dat zij beiden niet wilden. De keuze voor bepaalde termen (windmolens in plaats van windturbines) maken wij op basis van wat past in de belevingswereld van inwoners: windmolens zijn als term meer bekend en gemeengoed, waardoor de enquête begrijpelijker wordt. Als onderzoekers hechten wij zeer veel belang aan het neutraal en objectief onderzoek doen: daarom hechten wij waarde aan het neutraal en objectief laten zien binnen welke kaders inwoners mee kunnen denken. Zo zorgen we ervoor dat inwoners niet het gevoel krijgen gevraagd te worden om hun mening die vervolgens niet van belang is, omdat een keuze al gemaakt is.

- *'Nadat de enquête al vier dagen open staat voor inwoners, wordt er plots nog gesleuteld aan de enquête. De antwoordmogelijkheid om aan te geven geen zonneweides of windturbines te willen wordt binnen één dag aangepast. Het antwoord zou te kort door de bocht gaan en 'niets willen' mocht nu eenmaal niet als optie worden ingevuld door inwoners. De vraag wordt aangepast zodat er vanaf dat moment niet meer tegen de komst van windturbines en zonneweides gestemd kan worden.'*

We hebben inderdaad, in dit uitzonderlijke geval, gedurende de looptijd van het onderzoek één aanpassing gemaakt. In tegenstelling tot wat dhr. Vermond in zijn artikel aangeeft, gaat het niet om een vraag of een antwoordoptie, maar om een toelichting op de vraag of mensen meer vragen willen beantwoorden over het onderwerp. Voor de volledigheid geven wij hieronder de oorspronkelijke en aangepaste tekst weer. We hebben ervoor gekozen om de toelichting aan te passen vanwege een feitelijke onjuistheid, omdat de gemeenteraad (als hoogste orgaan in de gemeente) nog geen uitspraak had gedaan over de methode van opwek van duurzame energie.

Oorspronkelijke tekst: *"De gemeente Alphen aan den Rijn werkt samen met andere gemeenten uit de regio aan een plan om duurzame elektriciteit op te wekken door middel van windmolens of zonnenvelden. Eén van de doelen daarvan is dat inwoners die in de omgeving wonen voordelen hebben, bijvoorbeeld door goedkoper groene stroom af te nemen."* Aangepaste tekst: *"U heeft aangegeven dat u het niet eens bent met het plaatsen van windmolens en zonneweides in onze gemeente. Mochten deze toch geplaatst worden, dan is één van de doelen dat inwoners die in de omgeving wonen voordelen hebben, bijvoorbeeld door goedkoper stroom af te nemen".*

De toelichting werd gevolgd door de volgende vraag: "Wilt u hier een paar vragen over beantwoorden? A. ja; B. Nee". Deze vraag is niet aangepast gedurende de looptijd van het onderzoek. In de analysefase is bekeken of er verschillen zichtbaar waren tussen deelnemers voor en na aanpassing, dit bleek niet het geval.

- *'Opvallend genoeg wordt er besloten om een inwonerpanel van 1.060 mensen en een groep van 'meedenkers' van 250 mensen actief te benaderen om mee te doen aan de enquête.'*

Deze beide groepen hebben eerder samengewerkt met de gemeente aan duurzaamheidsonderwerpen. Via mail en een speciale brief wordt de groep van in totaal meer dan 1.300 uitgekozen inwoners gevraagd om de enquête in te vullen.'

In onze werkwijze staat het betrekken van een zo breed mogelijke groep inwoners centraal. Daarom is er in Alphen aan den Rijn gekozen voor een mix aan middelen om aandacht te vragen voor het onderzoek. 1) Alle huishoudens die de huis-aan-huis krant ontvangen hebben hierbij een brief gekregen om mee te doen aan het onderzoek. Dat betreft naar schatting 45.600 van de 48.720 huishoudens. 2) Er zijn vijf dagen lang advertenties op Twitter, Facebook Instagram getoond aan gebruikers van deze media die in de gemeente Alphen aan den Rijn waren.

Daarnaast zijn de leden van het burgerpanel Alphen uitgenodigd om mee te doen. Zij hebben, als panellid, al eerder hun mening gegeven over een verscheidenheid aan onderwerpen in de gemeente, waaronder ook duurzaamheid en energie. Tenslotte is er een groep van 1.802 inwoners die bij een eerder onderzoek (over duurzaamheid en energie) hebben aangegeven vaker hun mening te willen geven over onderwerpen in de gemeente, uitgenodigd. In de analyse kijken wij of de antwoorden van de panelleden afwijken van de antwoorden van de overige deelnemers. Dit was niet het geval. Dat sluit aan bij onze ervaring en de kern van onze aanpak: juist een diversiteit aan middelen zorgt voor een zo divers mogelijke groep deelnemers, waardoor de waarde van de uitkomsten toeneemt. Wij herkennen de geschetste groepen van 1.060 panelleden en 250 'meedenkers' niet binnen deze context. Deze groepen inwoners komen uit het onderzoek duurzaamheid en energie, waarbij zij hebben aangegeven verder betrokken te willen zijn bij de Transitie Visie Warmte. Dit staat volledig los van het RES onderzoek.

- *'Resultaat: 3.331 inwoners van Alphen aan den Rijn hebben de enquête ingevuld, 2,8% van het totaal aantal inwoners. Bijna de helft van de actief benaderde 'meedenkers' heeft de enquête ingevuld, zonder deze groep zou het responspercentage onder de 2% liggen. Daarnaast blijkt het overgrote deel van de respons uit de stad Alphen te komen. De dorpen blijven ver achter in de respons, het aantal schommelt per dorp rond de 100 mensen die daadwerkelijk de enquête hebben ingevuld. Dit terwijl de gevolgen van windturbines en zonneweides daar juist het grootst zullen zijn. [...] Ook Bethlehem zet kanttekeningen bij het optimistische gevoel van de gemeente: "er wordt geconcludeerd dat veel inwoners hebben meegedaan aan de enquête. Daarbij zien ze over het hoofd dat een grote enquête niet per se een goede enquête is. Het gaat vooral om de samenstelling en representativiteit van de enquête en veel minder om de omvang ervan. De uitkomsten van deze enquête zijn niet van toepassing op de inwoners als geheel. Je kunt niet generaliseren, hierdoor is de enquête nu niet representatief.'*

Een goede enquête valt of staat met de respons. Dat betekent zowel dat het aantal

deelnemers als de representativiteit van die deelnemers belangrijk is. In die zin volgen wij wat dhr. Bethlehem zegt: een grote enquête alleen is niet genoeg. We plaatsen de cijfers dan ook graag in het juiste perspectief. Zoals eerder aangegeven is ons doel om zoveel mogelijk verschillende inwoners te bereiken. Een respons van ruim 3.000 inwoners is voor een onderzoek over een onderwerp als de RES heel erg hoog, waarmee we inderdaad een grote enquête hebben uitgevoerd én zichtbaar een grote groep inwoners hebben bereikt. Ter vergelijking: het onderzoek vanuit de RES Holland Rijnland zelf is ingevuld door 2.400 inwoners uit de hele regio.

Maar een hoge respons alleen is niet genoeg. Daarom hebben wij in de analyse van de resultaten altijd ruime aandacht voor de representativiteit van de respons. Als we kijken naar de verdeling van de deelnemers over de verschillende woonplaatsen in de gemeente; blijkt dat deze overeenkomt met de aantallen huishoudens in de gemeenten. Daarnaast zijn de uitkomsten gewogen op de variabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, om de ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen te corrigeren. Hiermee is het onderzoek wel degelijk representatief voor deze variabelen in de gemeente Alphen aan den Rijn.